

Steunpunt beleidsrelevant onderzoek

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Voorstelling van het Steunpunt WVG

Het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is een initiatief van de Vlaamse Overheid met als missie de bevoegde minister met wetenschappelijk onderzoek te ondersteunen bij het voeren van een slagkrachtig, innovatief, effectief, inclusief en integraal beleid.

Algemene doelen:

1. verzamelen, analyseren en ontsluiten van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens (ook longitudinaal),
2. uitvoeren van beleidsgericht onderzoek op korte termijn (ad hoc projecten) en op langere termijn,
3. verlenen van wetenschappelijke dienstverlening.

Specifieke doelen:

1. inzicht en kennis verwerven over de prevalentie van problemen, met bijzondere aandacht voor specifieke doelgroepen,
2. inzicht verwerven in de resultaten van het hulpverlenings- en preventie-aanbod,
3. formuleren van beleidsaanbevelingen op vlak van regelgeving, organisatie- en aanbods vormen en netwerkontwikkeling en
4. ontwikkelen van een kennis- en documentatiecentrum voor beleidsgericht onderzoek.

bevoegde minister (minister Vervotte). Dit budget wordt verdeeld over het meerjarenprogramma (60%) en over op jaarbasis te bepalen ad hoc onderzoek (40%).

Centrale opties

Een breed expertisenetwerk van 9 hoogleraren als promotor en 28 experten. Elk van hen vertegenwoordigt op een specifiek en complementair gebied researchgroepen ingebed in internationale netwerken.

Een academische verankering die ook de fundamentele gerichtheid op opleiding, bijkomende vorming, deskundigheidsontwikkeling en differentiatie inbrengt. De resulterende doctoraten in het domein van WVG betekenen een grote meerwaarde voor de kwaliteit van het toegepast praktijk- en beleidsgericht onderzoek in Vlaanderen.

De samenwerking met de hogeschool laat toe mogelijkheden voor toegepast en implementatieonderzoek te exploreren en te verspreiden.

Een longitudinaal steunpuntprogramma voegt aan die expertise de bijkomende basisgegevens, de centrale knelpuntanalyses en de globale juridische discussiethema's toe. Dit onderdeel levert fundamentele basisgegevens aan voor een coherent overheidsbeleid, maar ook voor elk van de betrokken groepen ten behoeve van eigen ontwikkelingen.

Het voorziene ad hoc onderzoek laat daarenboven toe vlot in te spelen op actuele vragen en thema's die door het beleid geformuleerd worden.

De 6 à 10 zorgvuldig geselecteerde regio's worden geïntegreerd in het consortium. Ze worden telkens preferentieel aangesproken om gegevens te leveren, om als proefregio te fungeren en om concrete veldexpertise toe te voegen. De regio zal in de toekomstige organisatie van de welzijns- en gezondheidszorg cruciaal worden. Samenwerking, afstemming en integratie zullen steeds meer op dit vlak van de concrete betrokkenen in de zorg rond de patiënt dienen te gebeuren. Deze optie levert het consortium de nodige realiteitscontacten op en betrokkenheid op concrete implementatiemogelijkheden en -moeilijkheden.

De schaal en de complexiteit van *Brussel hoofdstad* vereist de participatie van de Brusselse partner die vertrouwd is met de bestuurlijke complexiteit van dit gebied en die hierbij als toegangspoort fungeert.

Verder in dit nummer

Programma 1: Kencijfers en monitoring	2
Programma 2: Evaluatie en ontwikkeling	2
Programma 3: Juridische en institutioneel kader	2
Jaarplan 2007	3
Startdag regionale partners	3
Website SWVG	3
Verslag Kick-off 15 maart 2007	4
De promotoren en partners	4

SWVG zal deze doelen realiseren in een meerjarenprogramma, via ad hoc onderzoeksprojecten en door de centrale steunpuntwerking. De steunpuntvalorisatie gebeurt via een praktijk- en beleidsplatform.

Het consortium verenigt deskundigen uit drie universiteiten (K.U.Leuven, UGent, VUB) en een hogeschool (de Katholieke Hogeschool Kempen). Door de samenstelling van de groep van promotoren is multi- en interdisciplinariteit gegarandeerd.

Budget

Het budget van SWVG bedraagt 940.000 Euro per jaar waarvan 625.000 Euro ter beschikking gesteld wordt vanuit Wetenschapsbeleid (minister Moerman) en 315.000 Euro via de

Programma 1: Kencijfers & monitoring

Dit onderzoeksprogramma vertrekt van de vaststelling dat er ondanks de vele registraties en databanken, een tekort is aan sectoroverschrijdende gegevens die gebruikers van voorzieningen in kaart brengen en hun zorggebruik over de grenzen van sectoren en voorzieningen heen beschrijven. Hierdoor ontbreekt het de overheid aan zeer belangrijke informatie over de kostprijs van zorg- en dienstverlening. Dit onderzoek moet hier verandering in brengen.

De eerste fase van het programma bestaat uit een gap-analyse waarin alle bestaande onderzoeksdatabestanden, administratieve data en registratiegegevens in kaart worden gebracht. Dit leidt tot een inzicht in de reeds aanwezige informatie, de sectoren waar de informatie overlapt, welke informatie overbodig is en welke hiaten er in de bestaande databestanden zijn.

De tweede fase bestaat erin gegevens te verzamelen over panels van zorggebruikers via een (versnelde) geboortecohorte en hun gezin. Deze panels en cohorten zullen herhaaldelijk bevestigd worden over hun gebruik van diensten en voorzieningen, maar ook over hun tevredenheid, kwaliteit van zorg, kwaliteit van leven, ... Door middel van deze herhaalde bevestiging van de cohorte of de panels van mensen met een specifieke problematiek (gezondheids-, ontwikkelings-, en opvoedingsproblemen, relationele problemen, armoede, psychische klachten, depressie, dementie) kan worden nagegaan hoe zij op langere termijn zorg en begeleiding zoeken en krijgen. Dit soort informatie laat toe om op beleidsniveau een betere planning op te stellen. De panels zullen worden georganiseerd in duidelijk omschreven territoriale regio's.

Programma 2: Evaluatie & ontwikkeling

Het SWVG wil tevens een antwoord bieden op vragen van de overheid op het vlak van effectiviteit en efficiëntie. Ook dit programma begint met een status questionis door in de regio's uit programma 1 een bevestiging te doen naar de prioriteiten van verschillende groepen betrokkenen omtrent de kwaliteit van zorg- en dienstverlening. Tegelijk wordt een stand van zaken opgemaakt over wetenschappelijke methodieken en instrumenten om de kwaliteit te verbeteren. Tenslotte implementeren de onderzoekers een aantal *evidence based* praktijken in Vlaanderen, waarvan het effect geëvalueerd wordt. Door de panels uit programma 1 te bevestiging kan SWVG ook de

impact van innovaties op het welbevinden van de gebruiker evalueren.

Het SWVG brengt hier ook een welzijns- en gezondheidseconomische cel samen die economische evaluaties van aanbodsformen in de gezondheids- en welzijnssector zal uitvoeren. Op deze expertise kan de Vlaamse overheid een beroep doen voor de evaluatie van zowel ad hoc als lange termijn projecten. Belangrijk is dat in tegenstelling tot het verleden deze welzijns- en gezondheidseconomische cel zich niet langer beperkt tot de gezondheidszorg, maar ook de welzijnssector in haar onderzoek betreft. Dit schept de mogelijkheid trajecten op een geïntegreerde manier te evalueren.

"Het uitgangspunt is een integratieve benadering van welzijn en gezondheid"

Programma 3: Juridisch en institutioneel kader

In de zorgsector rijzen steeds vaker problemen van juridische aard. Denk aan beroepsgeheim en verwerking van persoonsgegevens, rechtspositie van personen die wilsonbekwaam zijn, grensoverschrijdende zorg, aansprakelijkheid en schuldig hulpverzuim. Steeds meer worden oplossingen gezocht in een al dan niet 'welzijnsspecifiek' juridisch begrippenapparaat en instrumentarium.

Het juridisch onderzoek is cliëntgericht: de rechtsverhoudingen worden geanalyseerd in het licht van het welzijn van de cliënt en/of het cliëntsysteem. Centraal staat de vraag naar juridische garanties en mogelijkheden om de zorg ten behoeve van de cliënt zo kwaliteitsvol mogelijk juridisch te ondersteunen, met aandacht voor zorgethische gevoeligheden. Ook de verhouding tussen de overheid en de zorgaanbieders en voorzieningen is voorwerp van onderzoek.

Dit programma bestudeert o.a. de impact van evoluties aan vraag- en aanbodzijde op het recht op kwaliteitsvolle zorgverlening en de wijze waarop de overheid haar zorgbeleid juridisch vorm geeft. Enerzijds maakt het een juridische benchmarking en ondersteuning mogelijk t.a.v. onderzoeks- en beleidsbevindingen uit de andere programma's. Anderzijds is een structurele juridische kennisopbouw aangewezen om beter op reële ad hoc kennisnoden te kunnen inspelen.

De institutionele aanpak vanuit bestuurskunde zorgt voor een vernieuwende kijk op de bestaande beleidsuitvoering binnen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Door het zorgaanbod integraal en bottom up te bestuderen, kan de efficiëntie en effectiviteit van de beleidsuitvoering verhogen.

Conform het jaarplan zullen de SWVG-medewerkers tijdens het werkjaar 2007 o.m. het volgende realiseren:

- Ontsluiten van bestaande databanken en registratiesystemen en gap-analyse hierop
- Onderbouwd selecteren van regio's en het aanbod hierbinnen in kaart brengen
- Exploiteren van de databank van ouderen
- Samenstellen en opstarten van regionale begeleidingsgroepen
- Kiezen en ontwikkelen van onderzoeksinstrumenten en van een protocol van sampling
- Ontwikkelen van een integrale visie op de evaluatie en de ontwikkeling van zorg en vertaling ervan in outcome-maten voor onderzoekslijn 1
- Inventariseren van evidence based praktijken en interventies
- Voorbereiden en samenstellen van panels voor *concept-mapping*
- Opstarten van de 'psycho-educatie' interventie
- Ontwikkelen van een interventie voor voeding en beweging
- Oprichten van een gezondheids- en welzijnseconomische cel
- Opstellen van een begrippenkader omtrent marktwerking en keuzevrijheid in de zorgsector met daarbij aandacht voor de impact van Europeesrechtelijke invloeden
- Voorbereiden van het vergelijkend onderzoek naar evoluties in de ouderenzorg
- Een uitgebouwde communicatie met alle partners en goede informatiedoorstroming
- Een startdag voor regionale partners
- De oprichting van een beleids- en praktijkplatform
- Een uitgebouwd en versterkt internationaal netwerk
- Een goeddraaiende ondersteuning en coördinatie van de steunpuntwerking

Startdag met regionale partners

Beleidsrelevant onderzoek brengt ook de dagelijkse praktijken in de welzijns- en gezondheidssector in rekening.

Met het oog hierop worden 6 à 10 regio's zorgvuldig geselecteerd. Kenmerken als stedelijk of landelijk gebied, welstellendheid, aanbod en vraag op vlak van welzijn en gezondheid, demografische eigenheid, enzovoort, worden in kaart gebracht.

Na de selectie worden de lokale partners uit de welzijns- en gezondheidssector in die regio's geïnformeerd over het verloop van het onderzoek. De onderzoekers zijn er zich van bewust dat dit van de partners een bijzondere inspan-

ning vraagt, maar rekenen erop dat zij hier ook zelf bij kunnen winnen. Om een goede start mogelijk te maken en om rekening te kunnen houden met regionaal bepaalde vragen en bekommernissen, zullen de betrokken regioverantwoordelijken uitgenodigd worden op een officiële startdag in de loop van de maand juni.

"De samenwerking met beleidsactoren en regionale partners staat centraal binnen SWVG"

www.steunpuntwvg.be

Het Steunpunt WVG heeft een eigen website. Deze maakt het mogelijk om betrokkenen en potentieel geïnteresseerden in binnen- en buitenland te informeren over het onderzoeksplan, over de betrokken partners van het steunpunt, en over het brede netwerk waarin het SWVG ingebed is.

Daarnaast wordt een actuele stand van zaken weergegeven van het lopende onderzoek, de jaarplannen, belangrijke resultaten en publicaties, toegekende ad hoc projecten, enzovoort.

Verder zal de website alle steunpuntnieuws brengen, de nieuwsbrief blijvend beschikbaar

stellen en belangrijke evenementen van het steunpunt op de agenda plaatsen. Ook openstaande vacatures binnen het steunpunt worden aangekondigd en interessante links in het domein van welzijn, volksgezondheid en gezin worden opgenomen.

Tenslotte zullen accurate contactgegevens de bereikbaarheid van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vergroten.

www.steunpuntwvg.be

Kick-off 15 maart 2007, een impressie

15 maart 2007, een ankerpunt in de agenda van velen. Voor de onderzoekers en mezelf was het een eerste echte kennismaking met de gezichten achter het ambitieuze onderzoeksproject en met velen van de genodigden. Het was voor de promotoren van het steunpunt een eerste bekroning voor het vele voorbereidende werk. Hun wetenschappelijk zomerkind werd eindelijk boven de doopvont gehouden. Het was voor alle betrokken experten een bevestiging van het belang van hun bijdrage gedurende de volgende jaren. En het bleek bovenal een warme oproep aan alle genodigden en vertegenwoordigers van welzijns- en gezondheidsorganisaties, beroepsverenigingen, belangenverenigingen, overheden en koepelorganisaties om bij dit steunpunt betrokken te geraken en te blijven.

Dat dit laatste niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk is bleek 's morgens meteen bij de voorstelling van de onderzoekprogramma's. Het aantal appreciaties, vragen, opmerkingen en kritische bedenkingen toonde immers de gedrevenheid van velen om het werk in de welzijns- en gezondheidssector door te zetten en waar mogelijk te optimaliseren. De betrokkenheid bij het steunpunt is dan ook

de manier bij uitstek voor al de partijen om de komende periode een vinger aan de pols te houden, zowel wat het wetenschappelijk onderzoek aangaat als wat evoluties op het terrein betreft. De oprichting van een beleids- en praktijkplatform als klankbord voor het SWVG zal dit ongetwijfeld versterken.

Hiermee was de startdag alvast een goed begin — een woordje van dank aan alle aanwezigen is dan ook op zijn plaats. Na de lunch werd op hetzelfde elan doorgedaan met een vruchtbare vergadering over de regioselectie en met een bijkomende werkvergadering per onderzoeksprogramma. Het steunpunt is nu echt uit de starblokken en enkel al omwille van de wijze waarop iedereen zich tot op de dag van vandaag heeft ingezet, ben ik overtuigd van haar welslagen. We kijken dus uit naar eerste resultaten, belangrijke debatten en een goede samenwerking met alle betrokkenen.

Dr. Bert Lambeir
Coördinator SWVG

De promotoren en partners van het steunpunt

KULeuven

Prof. Dr. Chantal Van Audenhove (Promotor-Coördinator), Lucas en ACHG
Prof. Dr. Hans Grietens, Centrum voor Gezins- en orthopedagogiek
Prof. Dr. Johan Put, Instituut voor Sociaal recht
Prof. Dr. Anja Declercq, Lucas

UGent

Prof. Dr. Lea Maes, Vakgroep maatschappelijke gezondheidkunde
Prof. Dr. Jan De Maeseneer, Vakgroep Huisartsgeneeskunde en eerstelijnsgezondheidszorg
Prof. Dr. Ilse De Bourdeaudhuij, Vakgroep Bewegings- en sportwetenschappen
Prof. Dr. Ann Buysse, Vakgroep Experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie

VU Brussel

Prof. Dr. Johan Vanderfaeillie, Vakgroep Orthopsychologie

KHKempen

Dr. Guido Cuyvers, Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum derde leeftijd

SWVG

Kapucijnenvoer 35
B-3000 Leuven

0032 16 33 69 10

swvg@med.kuleuven.be
www.steunpuntwvg.be

V.U.: Ch. Van Audenhove

